

Datum: 27. 5. 2024

PROJEKTNA NALOGA

Opravljanje dejavnosti zatočišča za živali prosto živečih vrst

I. Izhodišča in pravne podlage za izvedbo naloge

Pomoč živalim, ki same niso sposobne preživeti v naravi in njihovo začasno oskrbovanje v zatočišču z namenom, da se jih po oskrbi ponovno vrne v naravo oz. z namenom, da se omogoči izvajanje določb o zadrževanju živali v ujetništvu in trgovini z živalmi, sodi med ukrepe in naloge ohranjanja biotske raznovrstnosti, ki so pomemben del sistema splošnega varstva živalskih vrst.

Pravna osnova za delovanje zatočišča za živali prosto živečih vrst je Uredba o zatočišču za živali prosto živečih vrst (Uradni list RS, št. 98/02, 46/04, 39/08), ki določa način varstva prosto živečih vrst v zatočišču za živali prosto živečih vrst, naloge varstva živali v zatočišču, postopek izbire usposobljene osebe za izvajanje nalog varstva v zatočišču, s pogoji in načinom financiranja varstva živali v zatočišču ter nadzorom.

Ostala zakonodaja, ki jo je potrebno upoštevati: Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04-ZON-UPB2, 61/06-ZDru-1, 32/08-OdlUS, 8/10-ZSKZ-B, 46/14, 21/18-ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22-ZDeb, 105/22-ZZNŠPP in 18/23_ZDU-10), Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08-OdlUS, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14, 64/16 in 62/19), Odredba o bivalnih razmerah in oskrbi živali prosto živečih vrst v ujetništvu (Uradni list RS, št. 90/01 in 46/14-ZON-C), Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (Zakon o ratifikaciji konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, spremembe konvencije ter dodatkov I, II, III in IV h konvenciji, Uradni list RS, MP, št. 31/99), Uredba o ravnanju in načinih varstva pri trgovini z živalskimi in rastlinskimi vrstami (Uradni list RS, št. 39/08, 106/10, 78/12 in 58/17; v nadaljnjem besedilu: Uredba o trgovini), Uredba Sveta št. 338/97/ES z dne 9. decembra 1996 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi z vsemi spremembami (UL L 061; v nadaljnjem besedilu: Uredba Sveta 338/97) z vsemi spremembami ter Uredba Komisije št. 865/06 z dne 4. maja 2006 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 338/97 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi (UL L 166; v nadaljnjem besedilu: Uredba Komisije 865/06) z vsemi spremembami.

II. Cilj in namen

Zatočišče za živali prosto živečih vrst je prostor namenjen za varstvo živali prosto živečih vrst v naslednjih primerih:

- a) Bolne in ranjene živali ter zapuščene mladiče, ki sami še niso sposobni preživeti v naravi, in so odvzeti iz narave, ker se predvideva, da bodo po veterinarski oskrbi in začasni oskrbi sposobni za življenje v naravi. Če se ob sprejemu v zatočišče oziroma na mestu najdbe živali strokovno ugotovi, da gre za napačno presojo, se žival pusti v naravi. Žival, ki je telesno ali vedenjsko tako prizadeta, da ni realnih možnosti, da po veterinarski oskrbi in začasni oskrbi pridobi sposobnost za življenje v naravi, se takoj oziroma v čim krajšem času usmrti na strokoven način.
- b) Živali, za katere je carinski organ ali inšpektor odredil zaseg na podlagi zakona, ki ureja ohranjanje narave, zakona, ki ureja zaščito živali in zakona, ki ureja lovstvo, ter na njihovi podlagi izdanih predpisov.
- c) Živali, ki so bile odvzete zaradi kršitev določil Konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami in uredb Evropske unije, ki urejajo trgovino z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami ter kršitev drugih mednarodnih sporazumov, ki urejajo trgovino z ogroženimi prosto živečimi vrstami.

III. Vsebina naloge

A) Vrste zatočišča za prosto živeče živali so:

Zatočišče mora biti urejeno tako, da sprejme vse vrste živali in sicer:

- a) zatočišče za velike sesalce
- b) zatočišče za ptice
- c) zatočišče za male terestrične živali (male sesalce, plazilce, dvoživke, nevretenčarje)
- d) zatočišče za vodne živali (ribe, rake, mehkužce in druge vodne živali)

B) Dejavnosti in obveznosti zatočišča za živali prosto živečih vrst

Izvajalec nalog zatočišča je obvezan upoštevati predpise s področja ohranjanja narave, veterinarstva, zaščite živali, Uredbo o zatočišču za živali prosto živečih vrst, pogodbo o izvajanju nalog zatočišča in usmeritve Komisije za zatočišče.

Izvajalec nalog zatočišča lahko na podlagi te uredbe odvzame iz narave, zadržuje v ujetništvu, spusti v naravo ali usmrti žival zavarovane vrste pridobljene na način iz 6. člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah.

Dejavnosti in obveznosti zatočišča za živali prosto živečih vrst so:

- sprejem živali v zatočišče,
- prevoz živali z ustreznim prevoznim sredstvom in ustrezno oskrbo,
- namestitev živali v prostor z ustreznimi bivalnimi razmerami,
- ustrezna oskrba živali,
- veterinarska oskrba živali,
- odpustitev živali iz zatočišča oziroma njena usmrtitev in
- vodenje podatkov o živalih.

a) Sprejem živali v zatočišče

Oskrba bolnih in ranjenih živali ter zapuščenih mladičev, ki sami še niso sposobni preživeti v naravi, in so odvzeti iz narave, ker se predvideva, da bodo po začasni oskrbi v zatočišču sposobni za življenje v naravi, je odvisna od vrste živali in zdravstvenega stanja, ob katerem se je žival nahajala ob sprejemu v zatočišče, vendar ne sme trajati več kot tri mesece.

Trajanje oskrbe živali, za katere je carinski organ ali inšpektor odredil odvzem na podlagi zakona o ohranjanju narave ali zakona o zaščiti živali ter na njuni podlagi izdanih predpisov in živali, ki so bile odvzete zaradi kršitve določil Konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami ter Uredba Sveta 338/97 in Uredba Komisije 865/06, je odvisna od dokončne odločbe o odvzemu živali in odločitve pristojnega upravnega organa glede ravnanja z zaseženimi ali odvzetimi osebkami v skladu z določbami Uredbe o trgovini.

b) Prevoz živali

V okviru izvajanja nalog zatočišča se zagotovi ustrezen prevoz živali iz zatočišča. Prevoz v zatočišče praviloma zagotovi oseba, ki najde žival. Za prevoz velikih sesalcev, velikih ptičev in človeku nevarnih živali ter v drugih primerih, ko je to potrebno zaradi slabega zdravstvenega stanja živali, ali na podlagi zahteve organa, ki je odredil zaseg ali zaplembo, poskrbi izvajalec nalog zatočišča.

c) Namestitve in oskrba živali

Živalim, ki so sprejete v zatočišče se po potrebi nudi veterinarsko oskrbo, zagotovi se namestitve v prostor z ustreznimi bivalnimi razmerami (Odredba o bivalnih razmerah in oskrbi živali prosto živečih vrst v ujetništvu), pri čemer se pri velikosti prostora lahko upošteva trenutno zdravstveno stanje živali in ustrezno oskrbo. V zatočišču mora biti urejen karantenski prostor v skladu s predpisi s področja veterinarstva. Živali je potrebno namestiti tako, da jim je onemogočeno razmnoževanje. Živali domorodnih vrst, ki so bile odvzete iz narave, se namesti in oskrbuje tako, da jim je onemogočeno navajanje na človeka ali domače živali.

d) Odpustitev živali iz zatočišča

Po preteku začasne oskrbe bolnih in ranjenih živali ter zapuščenih mladičev, ki sami še niso sposobni preživeti v naravi ter živali, za katere je carinski organ ali inšpektor odredil zaseg na podlagi zakona, ki ureja ohranjanje narave, zakona, ki ureja zaščito živali in zakona, ki ureja lovstvo, ter na njihovi podlagi izdanih predpisov, se le-te odstrani iz zatočišča. Način odstranitve teh živali iz zatočišča je prepuščen strokovni presoji izvajalca nalog zatočišča.

Načini odstranitve živali iz zatočišča po strokovni presoji izvajalca nalog zatočišča so naslednji:

- izpustev v naravo, če je žival pridobila sposobnost za življenje v naravi
To je obvezni prednostni način odstranitve iz zatočišča za živali domorodnih vrst. Žival se vrne v naravo takoj ko je to mogoče. Praviloma se jo vrne na mesto, kjer je bila odvzeta iz narave oziroma v ustrezen življenjski prostor, vendar le v ekosistem, v katerem je vrsta ali podvrsta domorodna.
- ali odda v drug ustrezen prostor v ujetništvu
Žival, ki ni sposobna za življenje v naravi, se lahko odda fizični ali pravni osebi, ki izkaže, da zanjo lahko zagotovi ustrezno oskrbo in ustrezne bivalne razmere. Oddaja živali se izvede na podlagi obvestila javnosti o živali, ki se namerava oddati iz zatočišča v oskrbo fizični ali pravni osebi. Ta bo oskrbovala žival na lastne stroške, pred prevzemom pa mora zatočišču plačati

tudi stroške označitve živali in morebitno sterilizacijo. Če je žival, ki se oddaja iz zatočišča, zavarovana na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave, si mora fizična ali pravna oseba pred prevzemom živali v oskrbo pridobiti dovoljenje za zadrževanje zavarovane živali v ujetništvu, skladno s predpisi s področja ohranjanja narave.

- ali usmrti na predpisan način

Žival za katero se ugotovi, da je njeno telesno ali vedenjsko stanje takšno, da po nepotrebnem trpi, da je ni bilo mogoče spustiti v naravo ali da zanjo ni bilo mogoče najti drugega ustreznega prostora v ujetništvu, se usmrti na predpisan način.

O odstranitvi živali iz zatočišča, ki je bila začasno sprejeta v zatočišče zaradi kršitev določil konvencije CITES ali Uredbe Sveta 338/97 odloča upravni organ pristojen za izvajanje konvencije CITES in Uredbe Sveta 338/97 ter na njeni podlagi sprejetimi uredbami Evropske komisije (Ministrstvo za naravne vire in prostor) Ravnanje z zaseženo ali odvzeto živaljo v tem primeru poteka v skladu s členi od 30. do 35. Uredbe o trgovini.

e) Vodenje podatkov o živalih v zatočišču in poročanje

Izvajalec nalog zatočišča vodi o živalih v zatočišču evidenco z naslednjimi podatki:

- znanstveno in domače ime živali;
- biološke in druge značilnosti živali, če so ugotovljive (npr.:starost, spol);
- kraj odvzema iz narave z lokacijo v državnem koordinatnem sistemu in razlogi za odvzem;
- kraj zasega oziroma odvzema in razlogi zato, številka odločbe;
- datum sprejema v zatočišče;
- datum odpusta iz zatočišča;
- zdravstveno stanje živali ob sprejemu;
- ravnanje z živaljo v zatočišču, oskrba;
- način odstranitve iz zatočišča z utemeljitvijo;
- kraj izpustitve v naravo z lokacijo v državnem koordinatnem sistemu

Izvajalec nalog zatočišča mora najkasneje do 10. dne v mesecu o izvedenih nalogah zatočišča v preteklem mesecu posredovati poročilo Ministrstvu za naravne vire in prostor. Poročilo mora vsebovati vse podatke o živalih iz evidence.

O izvajanju nalog zatočišča mora izvajalec vsake tri mesece poročati Komisiji za zatočišče, ki bo imenovana s sklepom Ministrstva za naravne vire in prostor. Poročilo mora vsebovati zlasti podatke o številu in vrstah sprejetih živali, poteku začasne oskrbe in o aktivnostih v zvezi z odstranitvijo živali iz zatočišča.

O izvajanju vsebinskih in finančnih nalog zatočišča izvajalec najkasneje do 1. marca posreduje Ministrstvu za naravne vire in prostor pregledno vsebinsko letno poročilo o izvedenih nalogah v preteklem letu. Poročilo mora vsebovati najmanj analizo podatkov o živalih iz evidence s preglednicami, grafičnimi prikazi in besedilom s sklepnimi ugotovitvami. Iz analize mora biti razvidno koliko osebkov posamezne višje taksonomske skupine je bilo sprejetih v zatočišče, v katerem obdobju leta, razlogi sprejema, čas oskrbe živali v zatočišču in način odstranitve iz zatočišča. Navesti je treba tudi osebe, odgovorne za pripravo posameznih vsebin poročila, razvidni morajo biti tudi podizvajalci, če so bili ti vključeni.

Vsa poročila morajo biti predana v digitalni obliki, v aktivni obliki, ki omogoča naročniku nadaljnjo obravnavo.

f) Javno delovanje zatočišča

Javnost delovanja zatočišča mora biti zagotovljena z dostopno telefonsko številko zatočišča in objavljanjem letnih poročil o delovanju zatočišča na svetovnem spletu. Javnost delovanja zatočišča se zagotovi tudi z objavami obvestil o oddaji živali iz zatočišča na svetovnem spletu ter z objavo vsebinskih letnih poročil o delovanju zatočišča z vključeno analizo podatkov iz evidenc.

IV. Krajevna razporeditev zatočišč v Republiki Sloveniji – pokrivalne večjih urbanih naselij

V Republiki Sloveniji se za izpolnjevanje določb Uredbe o zatočišču za živali prosto živečih vrst zagotovi tri zatočišča in sicer tako, da posamezno zatočišče pokriva dve oziroma tri območja, ki so določena na karti 1 in sicer:

- Zatočišče 1: Primorje, Goriška (pokriva Koper in Novo Gorico)
- Zatočišče 2: Notranjska, Gorenjska, Dolenjska (pokriva Jesenice, Ljubljano in Novo mesto)
- Zatočišče 3: Štajerska, Koroška in Prekmurje (pokriva Celje, Maribor in Ptuj)

Območja, ki jih pokriva posamezno zatočišče so določena glede na podatke o sprejetih živali v zatočišče v preteklih let in tako da so pokrita vsa večja urbana naselja, kjer je bilo najdenih največ poškodovanih živali. Prav tako je bilo merilo pri določitvi območij, da se zmanjša razdalja od mesta najdbe živali do zatočišča. V zatočišče v posameznem območju se lahko sprejema le živali iz tega območja.

Karta 1 – meje območij, kjer se locira tri zatočišča.

Pripravila:
Mateja Blažič